

Sămănătorul

Revistă Literară Săptămînală

Sumarul :

- D. ANGHEL — Dragoste
I. CIOCÎRLAN. — Din munții Vrancei
ZAHARIA BÎRSAN. — Cîntece
UN ATENEIST. — «Amantele criminalilor» la Ateneu
EMILIAN. — Baladă.
V. PODEANU. — Cîntec
I. B. — Expoziția Neylies
RED. — Informațiuni literare și artistice. - Răspunsuri.

REDACTIA :
Calea Victoriei, No. 56
(Hotel Imperial)

ADMINISTRAȚIA :
Strada Regală, No. 6
(Hotel Union)

BUCUREȘTI

Abonamentul 10 lei pe an || Numărul 20 bani

In librăria Institutului «Minerva» sînt de vînzare cu prețul scăzut de nouă lei :

Studii și documente cu privire la Istoria Romînilor de N. Iorga :

Vol. I-II. Istoria propagandei catolice în Romînia cu documente anexate.

Vol. III. Scurtă istorie a Țării-Romînești pînă la 1550, cu documente anexate:

Vol. IV. Istoria legăturilor dintre principatele romîne și Ardeal 1601-99 cu documente anexate.

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția : Hotel Imperial 21
Administrația : Str. Regală, 6
BUCUREȘTI

SUB DIRECȚIA UNUI COMITET

ABONAMENTUL
10 Lei pe an

DRAGOSTE

Miroasă iarba pătuliță a sînziană ș'a sulcină,
Miroasă dulce, cum miroasă un așternut păstrat de zestre;
Și 'n mișe cînd e înluneric — și cînd se face iar lumină,
Ca 'ntr'o odae 'n care-apune ori bate soarele 'n ferestre. —

În depărtări zarea s'afundă cu năluciri de munți în cladă,
Și vîntu 'i bălsamat și dînsul ca o năframă cînd o sculuri;
Purcede-un cînt din creangă 'n creangă ș'un susur blînd din mladă 'n mladă
Pe unde trece el pe gînduri urmat de-alaiul lui de fluturi. —

Tu dormi sub paza unei feregi, iar ferega mișcat'a lene,
Pe somnul tău ș'alintă dulce gingașa ei apărătoare.
La vrîsta ta tihnit e somnul, ș'adorm curînd ochii sub gene
Cînd are cine să le 'nchidă pleoapele c'o sărutare. —

Tu dormi și eu visez pe gînduri că se trec zilele de vară
Și că la anul poate fruntea ce-acum așa de blînd și-o razimi
De brațul meu, — n'o s'o mai razimi, și gîndul ăsta mă omoară
Că mult mi-i drag sinul tău dulce și alb ca miezul unei azimi...

Cu iarba ne-a crescut amorul, ș'acum cu ea cade sub coasă!
Ah! gînd mîhnit, ce vraii tu? Spune! — Nu vezi c'afară e lumină
Și că 'și deschide draga ochii ca două flori de somnoroasă
Ș'aruncă 'n mine cu mănunchiuri de sînziană și sulcină? —

D. ANGHEL.

DIN MUNȚII VRANCIÎ ¹⁾

— PE BODEA —

Ca cel cu grijă mă scol de dimineată. Gureșele privighitori se 'ngină încă în desișul de peste vale, iar în nukul de lângă casă s'aude ciripit de rîndunele.

Spre soare-răsare o geană roșiatică se 'ntinde de 'mbujorează tot mai mult fața senină a cerului, în vreme ce blîndele raze de la lună care străbat pieziș prin geam, slăbesc tot mai mult, topindu-se 'n lumina co-vîrșitoare a răsăritului.

Cîte-va bătăi în poartă mă făcură să-mi arunc privirea pe fereastră.

Moș Soare, cu gluga plină de merinde la un șold, cu plosca și pușca la celalalt, dă semnalul de plecare. Imi iaș și eu pușca pe umăr și es repede afară.

— Va să zică făcuseși ochi așa de dimineată?

— Se putea alt-fel, cînd trebuî să urcăm pe vîrfurile Runcului?

— Pe unde vrei să mergem? Pe vale ori pe de-asupra Bodi, pe cărare?

— Pe unde-î mai de-adreptul.

— Atunci ai pe Bodea, și cred că te-î ține de mine.

— Adică ți-ar da în gînd că nu m'oi putea?

— De, mai știu și eu! Au mai încercat și alți boeri să treacă pe de-asupra Bodi, dar s'aū întors de-aū apucat tot pe valea Runcului.

— N'ai grijă, Moș Soare, căci doară sunt tot din ai D-voastră și crescut tot pe vîrf de Bode.

— Te-oî vedea...

Și tot grăind una alta, cotirăm puțin la dreapta și strecurîndu-ne prin desișul de arini ce umbresc Valea Rece, începem suișul spre Tapșanul Ursului.

Moș Soare sue cu multă ușurință coasta pripită. Cit coala însă mă țin și eu de el, cînd mai în picioare, cînd mai în genunchi, cățărîndu-mă cu minile de crângile înbrăcate în alb ale pletoșilor mesteacănî, ce ne răsăreau în cale.

După un suiș de-o osteneală bună, ajunserăm de-asupra.

Soarele începuse să se ițiască de după creștetele munților din ceea parte, improșcînd satele din vale cu puzderie aurie.

În desișul de argînt al plopilor din vale, s'aprind cuiburî de lumină iar pe coasta de sub noi bat talancile oilor împrăștiate pe cărările stîncose ale suișului.

În cîntec de doină, ciobanii le mină domol; iar în brădet peste vale

¹⁾ Din volumul *La țară* care va apare în curînd. D-l Ion Ciocîrlan a colaborat la revista noastră sub pseudonimul de *Marioara Florian* — așa că nu va fi străin cititorilor noștri.

răsună buciumul la tîrlă. Șuerături de mierle se 'ngină în tufiș și miros de verdeață plutește în tot cuprinsul.

Infiripați de-o clipă de odihnă, o luarăm iar la picior, peste stîncile Tapșanului căptușite cu mușchiul moale de munte.

După puțin scoboriș ni se deschide în față Tapșanul Ursului.

Ce trist luminiș...!

Trupuri tinere și netede de brazî, ciuntite sălbatic, zac fără vieață trînite la pămînt, încălicându-și ramurile în îmbrățișările groazei de moarte...

Ciompurile rămase în picioare cu lacrimi curate de rășină, după mădulările lor, care îmbrăcate în giulgiul galben de foi veștede, se topesc în sărutarea fioroasă a morții.

— Ce blăstem pe acest odor de pădure, moș Soare?

— De, Domnișorule, oamenii noștri fără socoteală; vin iarna de-o doboară la pămînt pentru capre.

— Și cum îi lasă să prăpădească fără milă așa mîndrețe de brădet?

— Cum, cine să-i lase? Doar pe-aici e moșia în devălmășie. Tae fie-care cît poate și cînd vrea.

Cu inima strînsă de durere iuții pasul, îndemnând pe moș Soare să eșim mai repede din acel cimitir de moaște mirositoare.

Scoborîm iarăși pe o coastă de mestecăniș.

Ajunși la o stîncă, ce se înfîge dirz în cale, moșul îmi făcu semn să stau pe loc pînă ce-o scobori el treptele săpate de cea'laltă parte în coasta ei, apucă apoi în mîni trupul alb și moale al mestecănelului din crăpătura stîncei, care se îndoi ca o fringhie împletită și, cumpănindu-se binișor, scobori în lipezișul cărării, unde mă îndemna să-l urmez.

— Dar oare ce s'aude, moș Soare..?

— E clocotul apelor din Inima Bodi. Urlă de par'c'ar fi niște balauri cînd fierb piatra cea scumpă... Vezî, să te ții bine, să nu te sperii, că așa te-ai lăudat.

— Poți fi cu nădejde, uite cum știu să s'ar stîncă.

Cu cît scoboram mai mult la vale cu atît se întărea mugetul fierturilor de ape. Trebuia să mă țin aproape de moș Soare, căci nu-i mai auziam sfaturile.

După puțin scoboriș cărarea noastră se sfîrși topindu-se pe fața unei uriașe stînci, dedesuptul căreia se zbăteau în clocot nebun apele a două pîrae care se împreună aci după ce se scoborise prăpăstios pe cele două coaste ale Bodi.

— Prins în grija scoborișului și amețit de sgomotul apelor, nu-mi dădeam seama unde mă aflam.

Ajunși pe ariea de piatră întinsă ca o masă și largă de se'nvrîtești o horă de mulți voinici, începuî să privesc cu nesațiu la pereții zgrunțuroși ai stîncelor cari par'că se împreună de-asupra spre a ne închide pe veci în sinul lor rece de moarte.

Umbră întunecoasă și umedă umple întreaga vîgăună resvrătită; iar razele soarelui, care trebuia să fie sus de tot, tivesc în auriu numai o

gingioară a creștetelor ce se înalță cutezătoare de par'că să spargă în-nălțimile.

Cerul, un curat peticel albastru prins în boldurile stîncoase, nu se pătează de cît cu trupurile agerilor vulturi, cari plutesc în rotiri domoale.

Stînca pe care stam, privită cu băgare de samă, îți dă tocmai forma unei inimi eșită din trupul de piatră pe care ne scoborisem. Dedesuptul ei e clocot de ape în luptă; iar vîrfurile se îndreaptă ca un fel de punte spre coama ascuțită a stîncei, ce desparte cele două pîrae învrăjbite.

Mă port de colo pînă colo muncindu-mă cu gîndul, pe unde vom încerca să eșim din această adincime, cînd numai ce aud graiul lui mo Soare.

— Nu ți-î de-a mîncărei, Domnișorule, căci eu mai mi-am stîmpărat foamea?..

— Ba viu și eu, că mi-î foame de nu te văd.

Pe moșul deprins cu aceste podoabe ale firei, nu-l mișcă nimic din ceea ce pe mine mă îngrozește și mă farmecă.

Așezat pe banca rece tăiată în păretele stîncos din stînga cărării, își desfăcuse gluga lăsînd să se risipească din ea codrul auriu de mămăligă, mușchiul afumat și un trunchi bun de bujăniță de căprioară; iar pentru udat uscăturile stătea mai la o parte plosca plină cu roșior.

— Va să zică te ospătezi în tihnă și pe mine mai să mă uiți, moș Soare.

— Ba nici de cum, domnișorule, nu te-am uitat, uite-ne-ar pe noi relele; de cît vezi, eu is pățit... Știu că toți cari vin pe Bodea nu li-î de-a mîncării, fire-ar cît de flămînzi; ci mai degrabă-și hrănesc ochii și sufletul cu minunățiile acestea ascunse de multă lume aci în inima pămîntului.

— Da mult mă mir pe unde vin furtunile de ape ce se îngrămădesc clocotind sub stîncă și cum nu se văd unde se prăbușesc!

— Ehe! de multe o să te miri D-ta, măcar c'ai spus că ești crescut tot pe vîrf de Bode; de cît... lasă, o să le vezi toate pe rînd. Așezîndu-mă de ceea parte a glugei, începuî să mă înfrupt și eu din bunătățile ei.

— Îmbucă, îmbucă virtos, să prinzi la puteri, c'avem de furcă de-aci înaintea.

— Să fii cu nădejde, că nu mă dau cu una cu două... Ia întinde cea ploscă încoace, s'o întreb de sănătate...

— Ei așa da, zic și eu că ești Român care-și caută de suflet. După ce ne ospătarăm pînă să ne fie de bine, lăsaî pe moș Soare să strîngă merindele, iar eu plecai în iscoadă pe marginile stîncii aburită de stropi mărunti.

— Și zici că te îndeamnă gîndul să vezi cum și pe unde se scurg apele de sub stîncă...?

— Cum să nu, moșule, dacă se poate...!

— O să mai zăbovim nu-î vorbă, dar o să vezi lucruri minunate. Zicînd scoase din glugă o luminare de ceară curată. Scăpără apoi din amnar și suflînd cu putere în bucata mare de iască, aprinse luminarea.

Mă uitam mirat. Nu-mi puteam închipui cum o să-mi arăte căderea apei cu lumînarea aprinsă. Privindu-mă cu un junghet de rîs, îmi făcu semn să-l urmez.

Își potrivea gluga la șold, cuibări lumînarea în gavanul mînei stîngi, iar în dreapta își luă pușca ca toiag. Făcu puțin la stînga spre capătul băncii de piatră unde mîncasem și sui cite-va trepte strecurîndu-se binișor prin o crăpătură apărută vederei de o aripă solzoasă de stîncă.

Rămăsesem ne mișcat; dar de după aripa dositoare, văzuî mîna lui moș Soare, care mă 'ndemna să-i calc pe urmă. M'apropiai și dădui mîna dreaptă într'a călăuzei. Ajutat de el mă furișaiu înnăuntru.

— N'ăi grijă, Domnișorule; cît îi fi cu moș Soare, poți să nu te temi de nimic... Ei, de cite ori n'am intrat eu în chilia Bodi, chiar și în crucea nopței, fără lumină. De alt-fel acum am aprins'o mai mult pentru d-ta, căci nu-î știu coturile, și în cinstea locașului sfînt care de mult nu va fi fost luminat de ceară curată.

— Cine a fost Bodea, moș Soare?

— Ia un om ca toți oamenii, care și-a făcut vieța mai bine de jumătate aci în puscă. Povestea lui o știu și copiii.

— Cum aş putea să-î află și eu povestea?

— Apoi tot eu ți-o toarce-o, numai să ajungem la loc potrivit; acum vin după mine și-î vedea chilia cu odoarele ei.

Mai înaintarăm cîți-va pași tot așa costiș, moș Soare înainte cu lumînarea și eu după dînsul, pînă ce scăparăm de-o dată în largul întunecos și rece al peșterei, un gol rămas între niște uriașe stînci rezimate una de alta.

Un aer umed, dar nu prea greu ne pălește fețele. Moș Soare cuibărește și mai bine lumînarea în găvanul mînei și-și ferește trupul mai la o parte.

Mucul de ceară sfîrie și lumina slabă roșietică flutură în sînul găunos al stîncelor. Intunericul biruit, fuge îngrămădindu-se în depărtate unghere; iar pe părăți răsar vederii chipuri de sfinți săpați în piatră.

Fețele lor smerite brobonate-s de sudoarea rece a sub-pămîntului.

Inimile îndeamnă spre rugă....

Tovarășul se închină și îi sărută la rînd... În urma lui mă mișc încetinel, mirîndu-mă de maestria cu care au fost ciopliți... În fund, în mîna stîngă, de cum intrasem am stat mult în fața unei icoane:

Mîntuitorul răstignit, iar la piciorul crucei, Fecipara își frînge mîinile de durere și cată spre Sfințu-î odor... Liniștea sfîntă din peșteră și razele de lumină cari se frîng în ochii lor plini de lacrima întunericului, le da vieță.....

— Văzuși..? Asta-î chilia Bodi. Să megem acum și în altar.

Zicînd înaintează spre părătele din fața intrării.

Îmi dă lumînarea ca s'o apăr, iar el apucă cu amîndouă mîinele de muchea unei lespezi ce se bulucă mai mult din fața părătelui. Sprijină

puternic picioarele într'o copcă de jos și se opintește voinicește. Piatra se mișcă, scrișnește înfiorător și se dă încet la o parte...

În părete rămîne o deschizătură cît ar intra un om.

— Acesta e altarul săpat de Bodea.

O scobitură mică plină de întuneric și umezială. Lîngă păretele din fața intrării se ridică Sfînta masă. De asupra ei se sprijină un crucifix, iar de o parte și de alta stau gînditoare chipurile reci de piatră, a doi îngeri. În mîinele întinse țin cîte un mic vas, în carî s'a adus în vremuri prinos de miresele celui Atot-Puternic.

— Aci își făcea Bodea rugăciunile. La sêrbătorile împăratești, cînd sunetul clopotelor din sat se sfărîmau de creștetile stîncilor moarte, lumină de ceară curată și miros de tîmie era în Sfîntul locaș; acum, cînd și cînd de s'abate vre-un creștin pe-aici, s'aprinză lumină și un bob de mireasmă...

În cinstea celui de sus, să ne facem datoria de creștini...

Scoase din chimir cîte-va fire de tîmie.

Îl lăsaî migălînd să aprindă miroasele, iar eu mă îndreptaiu spre partea stîngă a peșterei, singura ce-mi rămăsese nevăzută.

Dau după un colț de stîncă. Cîte-va raze, căzute pieziș de sus, își topesc lumina în sgrunțișul păretelui din fața mea.

Mă iaî după mînunchiul de raze. Suî cîte-va copci și scot capul în lumina curată a zilei.

Rămăsei nemișcat....

De sus, de la neînchipuitele înălțimeî unde mă scoase eșirea peșterei, se așternea vederea, nețârmuritul întins al undelor albastre.

Jos, depărtări scăldate în raze soare. În zare rid satele tăiate de tremurătoare cordele argintii; iar dedesupt, la piciorul stîncilor, lupte de învrăjbitele pîrae.

Scăpate din îndîrzite zagazuri, apele urlă nebune. Săgeată adîncimea amețitoare și trupul li-i o spumă....

În golul munților se poartă vaerul lor de moarte, iar pe de-asupra clocotului asurzitor, plutesc nori albî de zapadă, în care soarele frînge puzderii de raze, aprinzînd luminî fantastice....

Curcubeele împletite cu măiestrie se 'mbrățișază o clipă între ele, și-apoi se topesc în scăpărări feerice...

.... Mă uitasem între stînci; dar moș Soare mă deșteaptă îndemnîndu-mă să ridic înainte. Nu îndrăznii.

Mă lăsaî binișor în peșteră, făcînd loc tovarășului. Moșu deprins cu locul și cu aceste frumuseți sălbatice, eși din gura peșterei, fără nici o frică și începu să se poarte pe strașina stîncei, care se întinde de-asupra prăpăstiei.

Văzînd că nu mai es de după perdeaua de piatră, numai că l'aud așa pișcător:

— Da nu te-arăți în ceardacul Bodi, domnișorule? Ziceai, că te-i ține de moș Soare; ia, fă-te-a scăpa din vizuină, c'apoi nu te-i mai îndura să plecî.

— Unde să mă sprijin și eu moșule? Ne-om prăbuși amîndoi în fundul pămîntului.

— Așa ți se pare, cînd stai după stîncă; dar ia vin încoace, să poate să nu vezi Ochiul Siminei...?!

Intinse mîna și mă călăuzi spre Ciardac.

Avea dreptate. Din dosul stîncei nu vedeam că la dreapta se făcea un adevărat balconaș, săpat puțin în stîncă ce eșia de-asupra vîgăunilor.

În Ciardac, tovarășul mă lasă s'admir aceste minunății, iar el se duse în capătul din dreapta, unde gustă și-și răcori fața dintr'un isvoraș care lăcrămînd chiar din stîncă și-aruncă trupul în adîncimi.

— Ce bună-î, Doamne, minunea asta de apă! Ia vin de-o gustă....

— Nu mi-î sete, moșicule.

— Sete-ți-i ori ba, trebuî să bei din Ciuciuorul Bodi. E apă sfîntă. Cine bea, prinde puteri; iar de speli cu ea, nu știi în vieață ce-î durerea de cap și vederea pînă la mormînt ți-i ca a vulturului.

— Dacă-î așa, făni și mie loc! Ce bună-î și rece!

— Ei, doar asta i-a dat putere lui Bodea. Cît n'ar dori cei boieri, să aibă așa isvor pe la curțile lor, dar vezi nu li-î dat.

— M'am răcorit și am prins la puteri, moș Soare, putem să eșim și să mergem înnainte.

— Mergem, mergem, Domnișorule, da mi se pare că n'ai zărit Ochiul Siminei. Dă-te de ceea parte a Ciardacului și aruncă-ți ochii între stînci.

Dedesupt spre stînga, și la o mică depărtare de clocotul apelor, se deschide un luminiș între stîncile date roată mai la o parte. Aci, în rotiri domoale se liniștesc o clipă undele sfărmate, făcînd un mic lăcușor în ale cărui adîncimi, se joacă păstrăvii, minunații pești de munte.

— Îl vezi? I-adînc de n'are fund. Cine-î bun la Dumnezeu și se uită, în unda lui curată, cică i s'arată Bodea și Simina tineri și frumoși ca'n vremi. Ei umblă pe de-asupra apei, iar sfînta Fecioară le ține cununiile pe cap.

— Dumitale ți s'a arătat vre-o dată?

— Nu, căci de, m'am temut să mă uit mult în unda lacului; de cît așa povestesc uni, că au văzut aeeva tot ce-ți spun.

— Da Simina cine-a fost și ce caută aci cu Bodea?

— Apoî cum să n'aibă ce căta..., nu-î lacul ei acela, nu se chiamă Ochiul Siminei...? Par'că ți-am spus că n'avem vreme de stat la vorbă pe-aici.

— Bine, fie și-așa!

Cu gînd s'ajungem mai de grabă la locul de povestit, lăsarăm Ciardacul Bodi cu toate minunățiile lui și apucînd pe după stîncă, intrarăm iar în peșteră. Tovarășul nu mai aprinse acum lumînarea, ci o luarăm pe sub stînci așa pe 'ntuneric, pînă ce eșirăm de ceea parte pe Inima Bodi. De aci apucarăm spre puntea lespeziî care s'apropiea de coama stîncei. Pe-aici trebuia să ne urcăm în Vîrfu Pitarului. Cumpănindu-se cu meșteșug, moșul meu, sui cu ușurință creasta tăioasă. Nici nu se uită măcar la coastele pripite mîncate de balaurii cari fierb piatra cea scumpă.

Moș Soare sue, sue virtos, ajunge aproape de vîrf; iar eū, îngrozit de prăpăstiosul suiș, nici mă încerc, ci stat lipit cu pieptul de rădăcina stîncii. Mocanul, ajuns în vîrf, se razimă 'n băț și-mi face cu mîna chemîndu-mă.

— Ei, da nu te ții de moș Soare? Știi că nu ne-a fost vorba așa!

— De-aici încolo mi-î frică, nu mai pot să mă sui.

— Apoi vād eū că nu fac treabă fără funioara mea.

Vîri mîna după niște solzi ai stîncei, scoase o funie nouă de tei, pe care o aruncă cu un capăt în vale.

— Prinde-o, Domnișorule, și ține-te virtos de nodurile ei.

Incet, încet, ajutîndu-mă de funie și de colții de piatră, urcai cu pieptul lipit de ascuțișul rece, pînă mă văzui lîngă călăuză care făcea haz pe socoteala fricei mele.

Gîfîind și tremurînd din tot corpul, mă așezaiu pe o lespede lîngă tovarăș.

— Ei! acum cred că-ți dai cu gîndul ce fel de om a fost Bodea, cînd a suit creasta stîncei cu Pitarul Ilie în spate...!

— Voinic trebuie să fi fost!

— Voinic și îndrăsneț, Domnișorule, acum mai rarî Romini ca el.

— Mai așa.

După ce ne mai răsufiarăm, moș Soare începe să scootocească în cea glugă, căci soarele era în de-amiază, iar eū dădui roată pe vîrfurile Pitarului.

O adevărată cetățue naturală, îngrădită de toate părțile cu colțuri de stînci, cari înălțîndu-se spre cer, străjuesc în jurul așezăturii cit fața unei arii.

De aci nu pot eși de cit prin două deschizături, una spre inima Bodi și una spre Runcu. În mijlocul poenii de piatră, arsă și înroșită de vremuri, se vede o parte mai ridicată; iar spre răsărit, în colțul unei stînci apărătoare, e tacită o cruce, a cărei formă abia se mai cunoaște. Niște frînturi de litere șterse, par a ne spune că pe ea a fost vre-o inscripție.

— De ce-î zice cetățuii aceștia Vîrfurile Pitarului?

— Ai să afli acuși, căci doar de alt-fel, firul istoriei celor văzute să sfirșește aci:

În vremuri, trăia în sat devale, un cioban voinic cu numele Bodea. El se îndrăgostise de Simina, fica Runcului, o fată frumoasă fără păreche. Amîndoi își erau dragi, dar se vede că n'au fost croiți unul pentru altul căci Pitarul Ilie, un spurcat de boer grec, care cu sprijin domnesc se așezase în sat făcîndu-se stăpîn și pe o parte din moșiile băștinașilor, își puse ochii pe fată...

Călcă casa Runcului și răpi pe Simina pe care o necinsti. Ea de rușine și durere și-a făcut samă aruncîndu-se în lacul pe care l'ai vĕdut și care-î poartă pînă ađi numele.

Grecul și-a luat în urmă plata. Căzînd în mîinile Bodi, l'a suit și la legat între stîncile Pitarului unde vulturii i-au sfișieat carnea de viu, bucățică

cu bucăţică. De-atunci piscul poartă numele Pitarului. De moartea lui a fost scris pe crucea cea.

În urmă Bodea s'a făcut pusnic. Trăind în chilia pe care ai văzut'o, a săpat cu mâna lui toate acele sfinţe odoare.

Moartea lui cică ar fi fost într'o zi de Paşti. Când clopotele sunau de înviere în sat, el tocmai era la isprăvenia icoanei sfinteî Răstigniri, aceea la care te-ai uitat d-tale mult. De-o-dată i s'a arătat lumimă din spre eşirea Ciardacului. Sfinta Fecioară venise să-l vestească că i-a sosit ceasul de pe urmă. Se mişcă în genunchi după Sfinta până în Ciardac, unde se sfârşi rugîndu-se.

— Asta-i povestea Bodi. Celor care vin pe-aici le-o spun călăuzile ori ciobanii de pe Runcu. Acum hai spre stîină!

Scoboram din vârful Pitarului prin deschizătura tăiată spre Soare-apune.

În faţă ni se arată Runcul cu creştetul lui Pleşuv. Voioşi ne îndreptarăm spre el.

I. CIOCÎRLAN.

CÎNTECE

I

Cine nu cunoaşte basmul
 Cu luntraşul fermecat,
 Cînd plutind pe largul mării,
 Rătăcit şi 'ndurerat
 'I-a crescut în cale-o nimfă,
 'I-a zîmbit... şi la 'necat.

Cine'şi măi aduce-aminte
 De-un copil nepriceput,
 Cine?... Luna de pe ceruri,
 Singură l'a cunoscut...
 — Nimfa s'a pierdut în valuri
 Făr'să ştie ce-a făcut.

II

Suflete de ce-mî colinzi
 Rătăcind pe-afară,
 Cînd în tine tu cuprinzi
 Flori şi primă-vară?

Și de ce plîngi ne'ncetat
 Și te zbați într'una,
 Cînd e cerul înstelat
 Și-ți vorbește luna?

E păcat să plîngi de-acum!...
 Zărilor-s senine...
 Stringe-mi-te de pe drum
 Și te 'ngroapă 'n tine.

III

Prinde fluturul acuma
 Nici să-ți pese dacă-l doare,
 N'aștepta să cadă bruma
 Peste cîmpurile 'n floare.

Dragostea'mî e-un fulg ce sboară
 N'are casă n'are cale:
 Prinde-mi'l și mi'l omoară
 Sub văpaia gurei tale.

ZAHARIA BÎRSAN.

„AMANTELE CRIMINALILOR“ LA ATENEŪ

DARE DE SEAMĂ

Curioasă împărechere de noțiuni, dar nu este al nostru meritul de-a fi născocitorii acestei senzații. Ceea ce facem noi, este numai înregistrarea și comentarea unui fapt, care a trebuit să uimiască și să mîhnească pe orî care om cu dragoste pentru așezămintele culturale romînești. Ateneul romîn, clădirea închinată culturai naționale, templul înălțat pentru răs-pîndirea științei, literaturii și artelor romînești, tribuna destinată cuvîntărilor cari să ne desfăteze sufletele și să ne lumineze mințile, întărin-du-ne ast-fel moralul, tocmai un asemenea locaș îl văzurăm deschizîndu-se unor povestiri de gîdilirea simțurilor omenesți inferioare, unui confe-rențiar cu talente de reporter al unor anume gazete de bulevard și unui public setos nu de știință, nici de literatură, nici de arte, ci lihnit după grozăvenii ca «fata spînzuratului», destinate să ațîțe categoria cea mai de jos a curiozității. Iată impresiile cu cari ne-am depărtat de la conferința pe care d. I. T. Florescu a ținut'o Joia trecută în sala de o-bicei așa de solemnă a palatului artei și literelor romîne.

Înainte de toate, însuși subiectul conferinței a fost cit se poate de rău inspirat. Un bun conferențiar ține tot-deauna seama de locul unde vorbește și de publicul cărui se adresează. Aceste două momente sunt determinante pentru subiectul ce-și ficează și pentru tonul în care tratează conferențiarul subiectul său. Ei bine, Ateneul român nu ni se pare a fi chiar locul pentru cestiuni alarmante cum este tema d-lui Florescu; nici publicul Ateneului nu credem că se poate considera una cu acea mulțime de curioși, cari își permiteau să completeze cu intreruperi nesărate p-cantiile fostului judecător de instrucție. Dacă ținea atât de mult să trateze o cestiune din domeniul psico-patologiei, tinerul orator își putea găsi din belșug simptome bolnăvicioase din psihologia societății noastre, nu era nevoie să alerge numai de-cit la cărțile de criminologie franțuzești și să ne vorbească plin de căldură despre amante și despre criminali.

Dar tonul pe care a vorbit d. Florescu? Aici am rămas și mai dureros impresionat. Ori-ce s'ar zice de către unii, dînsul n'a tratat științificește cestiunea, ci scopul i-a fost să distreze, să pasioneze, să umple de fiori și să stoarcă... aplause. Altmintrelea nu ne putem explica nici dialectica de romancier senzațional, nici sumedenia de amănunte picante și parapicante, cu cari d. Florescu a știut să-și amuzeze ascultătorii. Aici nu vorbea scrutătorul științific cu recea-i cumpăneală, ci ritorul isteț care-și cunoaște lumea. Într'adevăr, ne aducem bine aminte că pe măsura în care povestirile conferențiarului deveneau mai senzaționale ori mai picante, auditorul se înfierbînta tot mai mult și palmele trozniau de berechetul entuziasmului. Nu știm să se fi pomenit vre-odată, ca numele unui Alexandri, Eminescu, Kogălniceanu ori ale altor mici bărbați ai neamului nostru să fi fost primite la Ateneu cu aplause sgomotoase ca acele pe cari mulțimea de Joi le-a adresat unor... Pipa, Costache Băbeanu, Anița Popescu (amanta lui Pipa) și altor imbecili de pănura lor. Fostul lor judecător de instrucție a știut să le povestească viața cu atîta măiestrie că i-a făcut de-a dreptul populari.

Nu cunoaștem pe D-l Florescu decît din articolele ziarelor pe vremea complotului bulgăresc. Il știm că a fost un zelos magistrat și că este un bun avocat. Iată două însușiri, care ar fi trebuit să-l facă îndoit de prevăzător în alegerea subiectului conferinței d-sale. Ca fost judecător de instrucție, domnia sa va fi avut prilejuri să constate cîte păcate morale isvoresc din amuzarea publicului cu povestiri despre cutare ori cutare amantă, despre iubiri patologice, cazuri de omosexualitate și alte asemenea turpitudini (ce nu se pot reproduce). Ear în calitatea domniei sale de avocat, ne va da dreptate cînd cerem ca măcar tribunele așezămintelor noastre culturale să fie ferite de-a deveni localuri de senzație de-o foarte ușoară moralitate, cînd legile țării sunt atât de «liberale», sub acest raport... Ce-a făcut însă d. Florescu? Nu numai că n'a ținut seama de misiunea morală atât de înaltă a Ateneului, ci ne-a mai promis o conferință despre... «amantele *figance* ale criminalilor»!...

Ear publicul? N'am văzut nici-odată o mulțime atît de mare ca 'n seara aceea. Tipuri sociale de toată categoria, familii cu fete tinere și vre-o zece duzini de liceanî ticsiaū sala, unde la conferințele «Ligei» poți da cu praștia, de multă lume ce azistă. Cînd d. dr. G. Popovici, fostul deputat în parlamentul din Viena și un bărbat de seamă în lumea noastră culturală, a ținut o conferință admirabilă despre *frații din Bucovina* d'abia dacā va fi fost a zecea parte din publicul de joî (vorba vine din publicul de joî, dar din *acest* public nu credem să fi fost nici zece!)...

Ne'ntrebăm acum: cine este chemat să influențeze activitatea unui așezămînt de importanța Ateneului? Idealurile luminaților lui fondatori, sau mulțimea întunecoasă a unor cititori de gazete și de romane sensaționale, plus o droaie de minori?

Sperăm că cestiunea nu va întîrzia prea mult să atragă luarea aminte a conducătorilor Ateneului, cari vor privi în cazul cu conferința d-lui Florescu mai mult decît un lucru neplăcut: un *sympton* îngrijitor.

UN ATENEIST DIN PROVINCIE.

BALADA

I

— «Cînd din nou va îmbrăca pămîntul
 Infloritul, verdele-î vestmînt,
 Și 'n pădurea înfrunzită vîntul
 Va 'ngina al primăverii cînt —
 Să m' aștepți că am să vin, iubită,
 Cu sosirea primei zi de Maiu, —
 Să te fac crăiasă fericită,
 «Fiul tău să-l fac fecior de craiu —»

Ast-fel i-a grăit, trecîndu-î pragul —
 Și lăsînd-o 'n plîns și sbuciumări,
 A plecat cu noaptea 'n cap pribeagul
 Cavaler, din depărtate țări —
 Iar copila cu puteri sleite
 S'a proptit cu mîna de părăți
 In clipita cum văzu că 'nghite
 Ceața nopții, cal și călăreț!

II

Lingă leagăn singură cu dorul
 Stă copila 'n revărsat de zori,
 Cearcă să-și adoarmă pușorul
 Scumpul ei odor, copil din flori.
 Și-l desmeardă dulce, și-i doinește:
 — «Nu mai plinge, ingeraș iubit...
 «Pe cîmpie iarba incolțește
 «Și 'n păduri copaci-au mugurit..

«Tata vine-acuș din depărtare
 Ca să-și vadă micul copilaș —
 Dormi, o! dormi, să crești, să te faci mare,
 Nu fii rău, fii bun și drăgălaș!
 In palat crăiesc el ne va duce
 Cu sosirea primei zi de Maiu, —
 Dormi, o! dormi închide ochii dulce
 Drag odor, surcel din neam de craiu!

III

S'a luat în brațe'n zori odorul
 S'a pornit cu el pe rîu în sus;
 O alungă și o mină dorul
 Să scurteze calea celui dus!
 S'a gătit... și ca să-î șază bine
 Flori ș-a pus în părul creț, bălai,
 Și-'l așteaptă... doar i-a spus că vine,
 Cu zorirea primei zi de Mai!

.....
 Ziua trece... soarele sfințește,
 Așteptarea ei e în zădar, —
 Lăcrămînd spre casă-'ncet pornește,
 Mine-'n zori să il aștepte iar...
 Așteptîndu-l, trece-î ziua 'ntreagă
 Astă-zî... mine 'ntocmai ca și ieri,
 Și se sbate-'n darn să înțeleagă
 Rostul lungii lui întîzieri!

IV

Stă la țărni, în depărtări privește,
 Așteptându-l doară va veni;
 Vîntul toamnei tainic îi șoptește,
 Riu-'n murmur pare-ai vorbi:
 «In zadar privești în larga zare
 «Și-l aștepți cu sufletul zdrobit,
 «Cavalerul dus în depărtare
 «Te-a uitat sau poate a murit!»

Strîns la piept își ține pușorul,
 Înțelege tristul adevăr...
 Stropi de apă-i mîngie piciorul
 Și-î sărută vîntul lungul păr..
 «Pentru tine e pustie viața» —
 Apa-'n unde murmură domol

Luna-'n nouri își ascunde fața
 Ingrozită, văzînd malul gol!

EMILIAN.

Informații literare și artistice

Adolf Wilbrandt despre Agata Bărsescu. — Intr'un număr recent din «*Neue Freie Presse*» Adolf Wilbrandt, cunoscutul dramaturg de la Teatru din Viena, publică o serie de amintiri teatrale și consacră o frumoasă pagină d-rei Bărsescu. Am crezut că facem o plăcere cititorilor noștri reproducînd aceste rînduri, în cari se vorbește cu atîtă însuflețire despre debutul distinsei noastre artiste.

«Una dintre dorințele mele cele mai vii — zice W. — ă fost tot-d'a-una să'mi cîștig pentru scenă forțe nouă, să le găsesc, să le formezi; aș fi jertfit pentru acest scop toate ceasurile mele libere, dacă aș mai fi avut.

O singură dată am întilnit acest noroc! La o reprezentație dată de școala teatrală a conservatorului din Viena am văzut pe Agata Bărsescu; ea veni pe urmă să facă o repetiție în Burgtheater în fața mea și a regisorului. Frumoasa ei voce muzicală, figura ei scenică plină de expresie, focul în-năbușit ce căta să isbucnească, promiteau mult și'mi plăceau; era însă angajată la «*Deutsches Theater*» care se deschisese tocmai atunci (1883)